

Hjejlen

Årgang 24 • Nr. 1
April 2006

Dansk Ornitologisk Forening

Viborg Amt

HJEJLEN årgang 24 • nr. 1 • april 2006

MEDLEMSBLAD FOR DANSK ORNITOLOGISK FORENING, VIBORG AMT

Ansvarshavende redaktør: Eyvind Lyngsie Jakobsen (EJL) • Østervænget 27,
Viborg • 8667 1646 • e.lyngsie.jakobsen@jydepost.dk

Layout, grafik: Jørgen Peter Kjeldsen • pjoern@prinzapolka.dk

Tryk: A. Søe-Knudsen • lyn@langsom.dk

Forside + tegninger s. 4-7: Jens Frimer Andersen • frufri@mail.dk

ISSN 0903-9694 Oplag dette nummer: 440 eks.

BESTYRELSE FOR DOF-VIBORG AMT:

Formand **Per W. Buchwald** (PWB) • Nørresøvej 18, 8800 Viborg • 8667 1638 •
tromwald@post.tele.dk

Næstformand **Jan S. Kristensen** (JK) • Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm •
9796 2456 • oz1iil@tdcadsl.dk

Kasserer **Ole Kristjansen** (OK) • Svinglen 66, 8800 Viborg • 8667 3181 •
oklab@post6.tele.dk

Sekretær **Ole Lilleør** (OL) • Baldersvej 19, 8800 Viborg • 8662 8032 •
ole.lilleor@get2net.dk

Thorkil Brandt (TB) • Tindbæk Byvej 30, 8900 Randers • 8750 8040 •
thorkilbrandt@mail.dk

Robin Milner (RM) • Wåleshøjen 3, 8800 Viborg • 8667 5086 •
robin.milner@sygeplejeskolen.com

Frits Rost (FR) • Baldersvej 18, 8800 Viborg • 8727 1011 •
f.rost@mobilixnet.dk

Susanne Møller (SM) • Toften 40, 8830 Tjele • 8669 0042
smvammen@mobilixnet.dk

Lars Mogensen (LM) • GI Viborgvej 13, 8830 Tjele •
8665 3614 • nial8830@yahoo.dk

KONTAKTPERSONER:

Revisor: ELJ • *Repræsentantskabsmedlemmer:* PWB, OK. *Suppleant:* JK •
Kontaktperson i DOFs hovedbestyrelse: OL • *Fredningsudvalg:* JK, TB, LM •
Ekskursioner: FR • *Møder:* SM • *Lokalrapport (FUGLE og DYR i Nordjylland):* FR •
Ungdomsudvalg: OK • *Fugleregistrering:* OL •
Friluftsrådet + Grønt Råd: PWB. *Suppleant:* OK • *Fugleværnsfonden:* ELJ

INDHOLD

Årsberetning 2005	4	Invitation til fest!	25
Årsregnskab for 2005	9	Turreferater	26
Referat generalforsamling	10	Kommende ture	28
Aktuelt fra felten: Sædgås	11	Fuglenes dag	29
Fugle ved Viskum	12	Ny email-liste	31
Fotoreportage: odder på is	21	Stof til HJEJLEN/deadline	31
Fokus på Vammen	25		

Gavebidrag - Abonnementer

Så er det tid for abonnenter til at betale for modtagelse af HJEJLEN i 2006 og for alle modtagere af bladet til at overveje, om de vil give et gavebidrag til lokalafdelingen, fortrinsvis til udgivelse af HJEJLEN. Abonnenterne er overvejende medlemmer, der bor uden for Viborg amt. For et par år siden var der usikkerhed om der var råd til at udgive og udsende HJEJLEN i det omfang, som vi havde gjort i mange år. Dette skyldtes ophør af den almindelige portostøtte. I stedet skulle vi specielt ansøge om tilskud. Heldigvis er ansøgningerne herom blevet imødekommet i de sidste år, og vi har endog fået øget støtten. Støtten kan dog ikke opveje tabet af den almindelige portostøtte i form af udsendelse af bladet til særlig lav takst. Men takket være den årlige støtte til lokalafdelingen, for hvem udgivelsen af bladet er den tungeste udgiftspost, er det gået godt for lokalafdelingen, hvad også årsregnskabet for 2005, som er at læse andetsteds i bladet, viser.

Abonnementsprisen er fortsat 70 kr., medens der ikke er øvre grænser for, hvad der må ydes i gavebidrag. Hvad enten indbetalingen af penge skyldes et abonnement på bladet eller er en gave til lokalafdelingen, kan vedhæftede indbetalingskort benyttes til at betale med. Indbetaling kan også ske via netbank. Det elektroniske indbetalingskort skal se således ud:

+73<   + 86190184

-redaktøren

HUSK

-at medlemmer bosiddende uden for amtet kan bestille et abonnement på HJEJLEN.

Dette kan ske ved at ringe til redaktøren på 8667 1646 eller ved at sende en email til ham på adressen e.lyngsie.jakobsen@jydepost.dk.

Af Per W. Buchwald,
lokalafdelingsformand i DOF-Viborg Amt

Årsberetning 2005

DOF-Viborg Amt og strukturen

Det er med en vis portion vemod, at jeg aflægger denne årsberetning for 2005, dels fordi vi i den kommende tid skal i gang med at omlægge DOFs lokalstruktur p.g.a. strukturen, og dels fordi naturen som følge af denne reform sandsynligvis vil blive udsat for et endnu større negativt pres, end vi tidligere har set. Men lad mig følge op på det senere.

Strukturen, som deler Danmark op i regioner og storkommuner i stedet for de nuværende amter og kommuner, har betydet, at mange organisationer har måttet tage deres struktur op til debat og revision, herunder selvfølgelig også DOF. I vores forening blev debatten taget op for alvor i 2005, og med udgangspunkt i et oplæg fra hovedbestyrelsen og repræsentantskabet blev det anbefalet, at man rundt om i lokalafdelingerne blev opfordret til at arrangere møder med både aktive og knap så aktive DOF-medlemmer for at høre om deres holdning til et fremtidens DOF i overensstemmelse med reformen. Denne anbefaling blev administreret noget forskelligt rundt omkring i landet, men her i amtet valgte vi at følge anbefa-

lingen ret nøje, således at der i Viborg blev afholdt et møde med mere eller mindre tilfældigt udvalgte DOF'ere fra vores amt indenfor de ovennævnte kategorier. Desværre var der ikke det store fremmøde til denne debataften, men lysten til at debattere var stor og konstruktiv blandt deltagerne.

Det sparsomme fremmøde til en debat om DOFs fremtidige struktur var imidlertid ikke kun tilfældet her i amtet; det var generelt det samme billede, der tegnede sig over hele landet.

Der var talrige muligheder for at få demokratisk indflydelse på processen, men selv opfordringer i foreningens blade og på div. hjemmesider – specielt Netfugl – til at give sit besyv med gav ikke den store respons. Dette kunne tolkes på flere måder, men det generelle indtryk af de input, der rent faktisk kom, var, at man overordnet set var meget tilfredse med DOFs struktur og lokalafdelingernes arbejde – selvfølgelig med nuancer fra lokalafdeling til lokalafdeling.

Faktisk var der en del, som mente, at vi ikke skulle ligge under for denne nye politiske inddeling af Danmark og blot fortsætte som hidtil.

Det kommende repræsentantskabsmøde på Bornholm i maj vil afgøre, hvordan det nye DOF-Danmarkskort kommer til at se ud, men som det ser ud her i vores område i skrivende stund vil vores nye lokalafdeling komme til at bestå af de kommende Viborg, Skive, Mors og Thy storkommuner, altså ikke den store forskel fra den nuværende situation. Andre steder i landet vil der dog nok ske større ændringer, men også det bliver først afgjort i løbet af 2006.

Det, der er grundtanken bag det nye forslag, er, at regionerne ikke får ret meget at skulle have sagt i forbindelse med naturen, og at kompetencen er lagt ud til en række miljøcentre og de nye storkommuner. Desuden vægtede man på grundlag af debatten rundt omkring nærhedsprincippet meget højt, samtidig med at der skulle være mindst ét væsentligt fugleområde indenfor hver enkelt ny lokalafdeling.

At beslutningskompetencen på naturområdet nu i høj grad bliver lagt ud til de kommende storkommuner er noget, vi skal være særdeles agtpågivende overfor, og det vil kræve en meget stor indsats af de grønne foreninger i den kommende tid. DOF skal være naturens vagthund, der med udgangspunkt i vores mange seriøse og videnskabelige projekter skal holde lokalpolitikkerne til ilden. Jeg kan se et skrækscenarie, hvor de nye storkommuner dels under indflydelse fra store lokale virksomheder, landbruget og andre vil lade økonomi spille førsteviolin, dels vil mangle manpower og ekspertise til at kunne løse de opgaver, som amterne hidtil har løst. Det må ikke ske upåtalet!

Nationalpark Thy

Styringsgruppen omkring pilotprojektet Nationalpark Thy har nu afgivet deres indstilling til ministeriet efter at have udført et meget stort stykke arbejde. Måske ikke alt er ligesom DOF kunne have ønsket sig, men sådanne projekter er jo ofte et kompromis. Man har et måske begrundet håb om, at Thy vil blive en af de udvalgte nationalparker – det vil tiden vise. Carsten Krog Pedersen fra Frøstrup har som medlem af styregruppen i forbindelse med projektet ydet en meget stor indsats for DOFs synspunkter, og det skal han have tak for. Jeg ved, at han ofte har kæmpet mod endog meget stærke bagstræberiske kræfter, hvilket ikke altid har været særlig sjovt.

Caretaker-projektet

Trods manglen af en lokal koordinator er caretaker projektet kørt videre i 2005, og det er faktisk lykkedes at få rigtigt mange lokaliteter dækkede på udmærket vis. Faktisk er det lykkedes at få en ny caretaker lokalitet op at stå i 2005, nemlig Nørreådal, som i kraft af de mange rastende Skovsædgæs, opdaget af bl.a. Thorkil Brandt, har vist sig at være af overordentlig stor international betydning for denne på verdensplan meget fåtallige art. At der så her i vinterens løb også er dukket et meget stort antal Blisgæs op i Nørreådal, gør jo blot lokaliteten endnu mere spændende og betydningsfuld.

Naturbeskyttelse

DOF-Viborgs fredningsudvalg har i årets løb nøje fulgt amtets indstillinger m.h.t. dispensationer fra naturbeskyttelsesloven og har bl.a. kommenteret eller kommet med forslag i forbindelse med planer om opsættelse af vindmøller, udvidelse af svinebesætninger m.m.

Vi har heldigvis en ganske fornuftig miljøafdeling her i amtet, så det er få tilfælde, hvor vi synes, de er gået "galt i byen", senest har der dog været et problem omkring et ønske om en udvidelse af et svinehold ved Arup Vejle, hvor amtet ikke mente, at det var nødvendigt med en VVM redegørelse, selv om området lå ganske tæt op af et naturbeskyttet område. Vi har gennem vores fredningsudvalgsmedlem i Thy, Jan Kristensen fra Hanstholm, forsynet DN med fuglemateriale i en skriftlig anke, så må vi se, om amtet tager afgørelsen op til revision.

Jeg kan dog også berette om en lille positiv hændelse: I forbindelse med retableringen af Rødding Sø ved Viborg blev det konstateret, at et par Lille Præstekrave havde etableret sig som ynglefugl på lokaliteten. Det viste sig dog hurtigt, opdagede en lokal DOF'er, at lokal færdsel i området truede denne dejlige vadefugl på ynglepladsen, så han rettede henvendelse til lokalbestyrelsen. Der blev taget kontakt til kommunen, og lynhurtigt blev der opsat hegn og skilte for at beskytte fuglene. Desværre var der vist ikke rigtig nogen ynglesucces alligevel, men dette eksempel viser vigtigheden af, at vi alle sammen skal være meget agtpågivende og tage kontakt til de relevante instanser. Somme tider nytter det jo noget!

HJEJLEN

Under Eyvind Lyngsies Jakobsens kyndige hånd lykkedes det atter i år at sende 4 gode numre af HJEJLEN ud til vores medlemmer, og atter i år er der indkommet et pænt frivilligt bidrag fra vore medlemmer – tak for det! Hvad fremtiden for bladet under strukturreformen bliver, er endnu uvis, men jeg kan berolige HJEJLENS fans med, at bladet også i 2006 vil udkomme med 4 numre. Bl.a. lokalbladene har spillet en stor rolle i medlemmernes ønske om at bevare lokalstrukturen i DOF, og i al beskedenhed mener jeg også at vide, at dette er tilfældet i vores amt.

Udgivelsen af HJEJLEN i sit nuværende omfang skyldes også et rart støttebeløb fra Biblioteksstyrelsen, en støtte som også fortsætter i 2006.

www.dofviborgamt.dk

Jørgen Peter Kjeldsen er som nævnt sidste år vore særdeles kompetente webmaster på denne hjemmeside – når han da ikke fjører rundt ovre i Mellemamerika. I bestyrelsen synes vi, at siden i meget høj grad lever op til det ambitionsniveau, vi havde, da vi søsatte hjemmesiden sidste år.

Hvis man vil have den bedste information om, hvad bestyrelsen egentlig laver, hvilke ture der er planlagt, hvilke fugle der er set i amtet, eller hvis man vil se flotte billeder, er dette adressen, I skal bruge her i amtet. Forslag til forbedring eller materiale til hjemmesiden vil blive modtaget med kyshånd af Jørgen Peter.

Nyt fra bestyrelsen og statistik

DOF-Viborgs udadvendte aktiviteter har i 2005 beløbet sig til 24 ekskursioner og 3 møder/foredrag.

Deltagerantallet til aktiviteterne har været meget svingende, og vi har i bestyrelsen forsøgt at finde ud af, hvad der har ligget bag ved dette, men kan kun konstatere, at årsagerne til antallet af deltagere ligesom fugletrækket forbliver en næsten uløst gåde! Det skal dog siges, at årets julehyggemøde i Søndermølle ved Viborg var særdeles velbesøgt og endnu mere hyggeligt. En stor tak til arrangørerne!

Året har også budt på 9 bestyrelsesmøder, hvoraf et fandt sted i juni hos det tidligere bestyrelsesmedlem Annie Pedersen fra Knudstrup. Annie var en meget gæstfri værtinde og diskede op med god mad udover Natravn, Vende-hals, Skovsneppe og Hedelærke. -Vi ser frem til en lignende oplevelse i 2006...

I slutningen af 2005 meddelte Martin Kviesgaard, at han ikke længere ville have tid til bestyrelsesarbejdet, hvilket vi var meget kede af, da han har gjort et kæmpearbejde specielt i fredningsudvalget. Det var dog langt fra, fordi Martin var blevet træt af os, men han var altså blevet udnævnt til ordførende direktør i Grønlandsbanken, og det er svært at klare fra Nørreå-dalen!

Det er anden gang, at Martin stikker af fra os og til Grønland, men der må jo være noget, der trækker deroppe nordenhavs... Tak for dit enorme arbejde, Martin, og held og lykke i jobbet. Vi ser frem til, at du "laver en Annie" i henseende til kommende bestyrelsesmøder. ☺

I henhold til lovene besluttede bestyrelsen at supplere sig med Thorkil Brandt fra Vejrumbro, som jo har specialiseret sig i Nørreådalens fugleliv, men udover det har en glørværdig fortid som observatør på div. fuglestationer, så han skulle være en særdeles kompetent efterfølger til Martin. I kan læse hans CV på vores hjemmeside.

Som det vil fremgå af dagsordenen har vores mangeårige næstformand – vores mand på Mors – Jens Jørgen Pedersen – besluttet sig for at kaste sine kræfter ind på andre sider af tilværelsen. Det er en trist og træls – for nu at sige det på godt jysk – meddelelse, for han har i mange år været et hyggeligt og arbejdsomt medlem af bestyrelsen med især fredningssager som sit speciale – og med det politiske klima på Mors in mente har der godt nok været bud efter ham.

Vi håber, at du stadig vil påtage dig lidt DOF-opgaver, Jens Jørgen, og at vi i fremtiden også må (mis)bruge din store arbejdskraft. Tak for rigtig mange rigtig gode år i bestyrelsen. Vi kommer godt nok til at savne både dig og en mand fra Mors, som vi kan mobbe lidt i ny og næ!

Antallet af medlemmer i amtet ligger stadig på den rigtige side af de 400, så trods stigende kontingenter holder DOF-Viborg godt ved sine medlemmer, og prognoserne for 2006 ser positive og stigende ud. Jeg ser dette som et resultat af et godt lokalt arbejde samt en anerkendelse af DOF som en af de væsentligste faktorer i kampen om den danske natur.

HJEJLEN

Jubilæum

Til slut skal jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at 2006 er året, hvor DOF fejrer 100 års jubilæum. Dette fejres ved mange forskellige arrangementer landet over i årets løb og også her i amtet – der vil bl.a. komme et nummer af HJEJLEN i den anledning – og vi har jo også lige haft "Ørnens dag" – men den store fest vil løbe af stabelen til oktober i København til en *gigafest*, hvor alle DOF'ere er inviteret – og der er royalt besøg. Læs nærmere om

foreningens store jubilæum i vores blade og på DOFs hjemmeside og vær med til at gøre 2006 til året, hvor DOF for alvor satte sit præg på "Fuglenes Danmark".

Udlejes: Bogpeters hytte

Fuldmuret sommerhus til helårsbrug beliggende midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø på Djursland. Huset er på 80 m² (6 pers./to soverum) beliggende naturskønt i en lysning i skoven med direkte adgang til søen.

8 km til Ebeltoft, 6 km til badestrand og 20 km til Grenå.

2100 kr./uge + el.

Henv. Peter Lange, tlf. 8695 0341 eller mail peterlan@post6.tele.dk. Læs mere på

www.dofaarhus.dk/bogpetershytte.

Kun medlemmer af DOF kan leje huset.

Regnskab for DOF-Viborg Amt 2005

Resultatopgørelse:

			(2004)
Indtægter			
	tilskud fra DOF	20.484,74	18.623
	Bidrag/abonnenter	5.555,00	6.550
	Annoncer	3.400,00	3.000
	Biblioteksstyrelse	4.707,57	2.098
	Renter	76,10	75
	Ture	0,00	804
	Aktivitetsfond	0,00	4.495
	Indtægter ialt	34.223,41	35.644
Udgifter			
	Hjejlen	18.679,50	11.186
	Hjejlen udsendelse	10.231,75	5.857
	Møder	1.715,90	1.562
	Kørsel	3.244,52	6.004
	Administration	0,00	0
	Tif./internet	1.160,00	1.365
	Diverse	0,00	49
	Gebyrer	440,00	438
	Computer	0,00	4.495
	Udgifter ialt	35.471,67	30.957
Resultat			<u>-1.248,26</u> 4.687
Balance	31. december 2005		
	Beholdning 1/1 2005	30.266,35	
	Bankkonto	26.874,09	
	Tilgodehavender	2.144,00	
		29.018,09	
	Ændring		<u>-1.248,26</u>

Viborg 23/2 2006

Ole Kristjansen
KassererEyvind Lyngsie Jakobsen
Revisor

Referat fra generalforsamlingen

26. februar 2006

1. Valg af **dirigent**: Peter Bundgaard.
2. Valg af **referent** : Jens Jørgen Pedersen.
3. **Formandens beretning** (se side 4).
4. Fremlæggelse af det reviderede **regnskab**: godkendt.
I forlængelse af regnskabet blev der spurgt til muligheden for at udsende HJEJLEN via internettet. Her henviste Eyvind Lyngsie Jakobsen til en undersøgelse, hvor kun 3 medlemmer ønskede HJEJLEN som .pdf-fil. Der blev også fra Eyvinds side fremlagt synspunktet, at HJEJLEN er kittet, der binder DOF-Viborg Amt sammen. Det blev luftet senere at tage muligheden op for Hjejlen som .pdf-fil, men indtil videre fortsætter den som vanlig.
5. Fremlæggelse af **budget** for det kommende år: godkendt.
6. **Valg til bestyrelsen**: Genvalg til Robin Milner, Jan Kristensen og Per W. Buchwald.
Jens Jørgen Pedersen ønskede at trække sig ud af bestyrelsesarbejdet.
Nyvalg af Lars Mogensen.
7. **Valg af medlem + suppleanter til repræsentantskabet**: Per W. Buchwald og Ole Kristjansen.
Suppleant blev Jan Kristensen.
8. **Valg af revisor**: Genvalg af Eyvind Lyngsie Jakobsen.
9. **Indkomne forslag**: Ingen
10. **Eventuelt**: Forslag om lidt flere hyggemøder.
Ros til DOF Viborg for god modtagelse af nye medlemmer.
Der blev foretaget en præsentation af bestyrelsen på opfordring af Lars Mogensen.

-referent: Jens Jørgen Pedersen

Aktuelt fra felten:

Sædgæs ved Tjele

Tekst og foto: Thorkil Brandt

I begyndelsen af marts i år blev der set meget store antal af Sædgæs ved Tjele Langsø. Den 10. og 11. marts nåede antallet helt op på 1150 fugle. De mange gæs fouragerede på en vintersædemark lidt NØ for Bigum. Da terrænet er meget kuperet, var det ikke muligt at se fuglene fra vejene på nordsiden af Tjele Langsø. Men de kunne ses fra Nr. Vinge på sydsiden af søen. Det bedste observationspunkt var en bakketop cirka 1 km nordøst for byen. Man så ganske vist fuglene på noget lang afstand, men de var der, og flokken dækkede et imponerende stort område af marken.

Gæssene fløj flere gange daglig til og fra en stor våge på Tjele Langsø. Da havde man mulighed for at se de mange forbitrækkende Sædgæs på allerflotteste vis, hvis man tog opstilling ved Bigum kirke eller ved "Søbadet".

På billedet ses en gåseflok på rute mellem rasteplassen og spisekammeret.

De 1150 Sædgæs er det største antal, der er observeret ved Tjele i mange, mange år. Den sydlige del af det område, der dækkes af "Fugle og Dyr i Nordjylland" (NOK-rapporten) kom med i rapportområdet i 1983 – og det næststørste antal, der er rapporteret fra Tjele i disse mere end 20 år, er på 500 – det var i 1995.

Af Thorkil Brandt

Fugle ved Viskum, første del

Fotos (hvor ikke andet nævnt): forfatteren

Beskrivelse af Viskumområdet

Nørreådalens omkring Viskum er på mange måder et mønstereksempel på, hvordan et fersk engområde skal drives, så det bliver optimalt for eng- og vandfugle. Da de gamle dræner under dele af engene var nedslidte, undlod lodsejeren at omdræne området. Herefter opstod der hurtigt et par lavvandede søer. Da de tilstødende arealer bliver afgræsset intensivt af kreaturer, er søerne omgivet af eng og græsmark med lav vækst – hvilket er optimalt for gæs, ænder og vadefugle.

Hvad ynglefuglene angår, er området dog ikke helt så godt, som man kunne forvente – hertil er trykket fra områdets ræve og evt. andre rovdyr for stort.

Materiale

Artiklen bygger i alt væsentligt på de oplysninger, der findes om området i DOFbasen. Der er søgt efter observationer siden 1/1 1990.

Der findes dog kun ganske få observationer fra 1990'erne, den langt overvejende del af materialet er fra tiden efter 2001. Til og med 2002 er materialet stadig af spredt karakter. Fra 2003 er materialet stort, dog med længere "blanke" perioder. Fra og med 2004 er dækningen meget bred og omfatter stort set hele året.

Disse skævheder i materialet skal man være opmærksom på ved tolkningen af artsomtalerne og tabellerne.

En meget lang række observatører har indberettet deres observationer, og alle skal takkes her – uden disse righoldige data var denne oversigt ikke mulig.

Nedenfor findes en gennemgang af de fuglearter, der er truffet ved Viskum og nærmeste omegn. I et par tilfælde, hvor det er skønnet relevant, er der dog omtale af ornitologiske forhold andre steder i Nørreådal.

Der findes i DOFbasen oplysninger om 150 fuglearter i Viskumområdet. Det reelle antal fuglearter, der har gæstet området, må dog være en del større.

Artiklen omfatter fugleforekomster til og med 2005. Der er dog også medtaget nogle enkelte observationer fra de første måneder af 2006.

Første del af artiklen omfatter arterne fra Rødstrubet Lom til Trane. Anden del vil omfatte arterne fra Strandskade til Bomlærke.

Artsgennemgang**Rødstrubet Lom**

16/5 2004 1 rastende. En sjov observation, men det sker ind i mellem, at der dumper lommer ned i søer langt inde i landet.

Lille Lappedykker

2003: 2 obs.dage af 1 ex.

2004: 19 obs.dage af op til 8 ex. Langt de fleste om efteråret. Der blev set voksne fugle med store unger, men de er ikke nødvendigvis udklækket ved Viskumsøerne – der er flere velegnede yngelokaliteter i umiddelbar nærhed.

2005: 29 obs.dage af op til 8 ex. med en forholdsvis jævn fordeling året igennem.

Har sandsynligvis ynglet i 2005, idet arten flere gange blev hørt synge –

også senere set voksne fugle med store unger ligesom i 2004.

Sorthalset Lappedykker

1 set 19/4 2005.

Skarv

I alt 52 obs. siden 13/5 2001. Største antal er 9.

Se tabel 1.

Fiskehejre

Regelmæssig gæst året igennem. Forekomsterne fremgår af tabel 2.

Sort Stork

1 2k holdt til i Nørreådal ved Viskum 21/7-31/7 2005.

Fuglen blev opdaget af LM om aftenen den 21/7, da den gik i engene lige syd

for åen og guffede frøer i sig. Den fløj til overnatning i Torsager skov kl. 21:50. Den blev også set flyve til overnatning kl. 21:52 den 22/7 samt kl. 22:02 den 25/7.

Den holdt især til i de nyslåede enge lige omkring de to søer, men indimellem tog den mindre udflugter andre steder i ådalen. De sidste dage skiftede den oftere fourageringsområde end i starten.

31/7 skriver CSS i DOFbasen, som kommentar til sin observation: "Ca. kl. 10:55 lettede fuglen og steg højere og højere op, hvorefter den forsvandt mod SØ. Mon den trak væk?" Et svar herpå giver LM lidt senere samme dag i sin kommentar til en observation ved Vejrum omkring kl. 15: "Kredsede højt over Vejrum Nørremark i et par minutter, hvorefter den langsomt og med sænkede vinger gled mod SØ, lige ned mod Viskumområdet igen. Ikke set siden!" Den Sorte Stork skulle åbenbart samle sig et par gange, inden den definitivt besluttede sig for at finde andre græsgange.

Det var en meget fin oplevelse med den Sorte Stork, som i det meste af pe-

Foto: Martin Kviesgaard

rioden gik meget publikumsvenligt. Den blev set af vel 50-100 interesserede.

Hvem kan lade være med at tænke på, at der i begyndelsen af 1900-tallet var flere ynglepar af Sort Stork i omegnen, bl.a. i Viskum Skov...

Hvid Stork

1 trak V kl. 5:40 den 30/4 2004 – med 5 Gravænder i hælene. Der er meldinger om enkelte andre observationer af Stork ved Viskum indenfor de seneste år, men jeg kender ikke de nøjagtige data.

Så sent som i første halvdel af 1900-tallet var den Hvide Stork stadig en talrig ynglefugl i Nørreådalen, der med de vidtstrakte, kortgræssede og fugtige enge var et næsten uudtømmeligt spisekammer.

I juni 2004 holdt 5 Storke til ved Skjern Hovedgård mindre end 10 km øst for Viskum. De blev set hver dag i perioden 8/6-16/6 – ja, den 8/6 havde der været hele 8 fugle, hvilket er dokumenteret med billeder i lokale ugeaviser. Mon ikke disse op til 8 Storke tidligere havde indgået i den flok på 23, der blev set ved Røde kro i Sønderjylland den 7/6 2004?

Knopsvane

Ses regelmæssigt i mindre antal året igennem. Det største antal, der findes i DOF-basen er på 25 ex. Det var en gruppe af hovedsagelig unge fugle, der holdt til i engene ved østsøen i foråret 2005.

Knopsvanen har gjort yngleforsøg ved søerne i det seneste par år. Men de par, der holder til ved vandhullerne lidt NØ for Viskumsøerne har bedre held med sig.

2006/1

Tabel 1

Skarv, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004				5	5	1	2		2	1		
2005				3	9	1	1	1		2		

Tabel 2

Fiskehejre, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004	1		4	2	6	7	11	14	5	6	4	2
2005	2	1	3	11	7	12	14	14	9	10	4	

Tabel 3

Grågås, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004	17	143	89	10	83	94	226		38	330	71	76
2005	19	281	16	20	80	1	255	5	343	460	272	550

Pibesvane

2 observationer ved Viskum: 9/11 2002
1 Ø og 27/3 2004 28 ad.

I Nørreådal er der bedre chancer for at se Pibesvaner lidt længere mod øst, hvor ådalen er bred, bl.a. ved Skjern Hovedgård, hvor der i de første aprildage 1994 noget usædvanligt blev set hele 123 ex.

I de seneste år er der endvidere regelmæssigt set Pibesvaner på vintersædmarker ved Hammer-tegl, Årup i februar/marts (op til 30 ex.).

Sangsvane

Forekommer regelmæssigt i hele vinterhalvåret. De 3 største antal der er registreret ved Viskum er: 16/12 1994 117, 7/3 2004 162 og 31/1 2005 276 ex. Nørreådal som helhed er i øvrigt en meget stabil vinterlokalitet for Sangsvaner, tyngdepunktet ligger i området mellem Ø Bakker og Skjern Hovedgård, men der ses Sangsvaner overalt i ådalen. Det maksimale antal fugle i vinterperioden ligger i disse år i størrelsesordenen 500-1000 fugle.

Der er flere gange set meget sene Sangsvaner ved Viskum, i 2004 1 den 8/5 og 27/5. Og i 2005 en ungfugl, der blev set helt frem til 3/6.

Ved Næsset, Løvskal blev der 3/6 1995 ligeledes set en ung Sangsvane.

Blisgås

2/10 2005 sås om formiddagen en flok på 8, der hastigt trak over Viskum mod SØ. Dagen og natten forinden var der gået meget store træk af Blisgæs over Bornholm og det øvrige Østdanmark. Viskumfuglene er uden tvivl en lille flok, der er kommet ud af kurs.

Indtil denne vinter 2005/06, hvor der blev vendt op og ned på vore forestillinger om Blisgæs i Jylland, er arten normalt fåtallig i Viborg Amt, og da i særdeleshed inde i landet.

Grågås

Forekomsterne fremgår af tabel 3. Har med sikkerhed ynglet med mindst et par i både 2004 og 2005 – begge år kom fuglene frem med dununger primo maj.

Tabel 4

Gravand, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004		32	11	24	100	23	23	1				
2005	13	1	14	13	20	2	4					

Tabel 5

Pibeand, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004		146	64	155	1	1	8	5	62	400	381	85
2005	140	74	210	225	2			16	45	21	150	62

Tabel 6

Krikand, Viskum 1994-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1994												300
2002				611	50						77	
2003			252	207	35	63	12					
2004		56	326	620	144	30	37	125	130	275	470	50
2005	100	40	680	700	98	44	70	55	450	285	550	35

Selvom vi tager højde for den noget spredte dækning af området frem til 2003/2004, er der ikke nogen tvivl om, at Grågæssene nu forekommer langt mere talrigt og stabilt i Viskumengene end tidligere. De ses året rundt – kun perioder med is og sne fordriver dem midlertidigt.

Indisk Gås

Sådan en størrelse blev set 11/5 og 13/5 2004 – i selskab med Grågæs.

Tundrasædgås

2 fouragerede sammen med Grågæssene ved østsøen 16/12 2005. Der blev også set 2 Tundrasædgæs i alt 3 gange i februar 2006.

Skovsædgås

Der er aldrig rapporteret rastende Skovsædgæs ved Viskum – til trods for, at de har et meget stabilt fourageringsområde blot få km mod øst. Måske skyldes dette, at den vestlige del af Nørreådal er smal og forholdsvis be-

færdet i modsætning til de brede og øde engarealer mellem Ø Bakker og Skjern Hovedgård, som i vintermånederne er et sikkert tilholdssted for hundredvis af Sædgæs.

Årsagen til de manglende forekomster af Skovsædgæs i engene ved Viskum kan i hvert fald ikke være mangel på fourageringsmuligheder – der er rigeligt med velegnede enge.

I januar 2006 blev der et par gange set trækkende flokke af Skovsædgæs ved Vejrum/Viskum, bl.a. 21/1 135 V. Disse trækobservationer blev gjort i en periode med snedække – ja, en overgang endda ispansret sne, hvorfor Sædgæssene havde vanskeligt ved at finde fourageringsmuligheder. En mindre del af fuglene fandt et fristed ved Vandet Mose mellem Viborg og Kjellerup. Store tal blev set ved Tjele. Hvor resten søgte hen er uvist, men de fandt i hvert fald hurtigt tilbage til Nørreådal, da sne og is atter smeltede.

Canadagås

9 set 14/12 1997.

Nilgås

2004: 1 set 24/4.

1 par set regelmæssigt 5/5-24/5. Den 25/5 blev der set 5 – mon ikke 1 par med unger?

2005: 1 par set 9/4 og 3/6.

1 set 5/6.

Gravand

Forekomsterne fremgår af *tabel 4*.

De 100 fugle i maj 2004 drejer sig ikke om en enkeltstående obs. – der var mange fugle hele måneden igennem.

De seneste 2 år 2-3 ynglepar.

Mandarinand

1 han rastede i østsøen sammen med svømmeænder 4/6 2004.

Pibeand

Forekomsterne fremgår af *tabel 5*.

Knarand

2004: 1 han set 7/4 og 25/4.

2005: 1 par 4/5-10/5 samt 1 set 16/7.

Krikand

Forekomsterne fremgår af *tabel 6*.

Der har måske været yngleforsøg i de seneste år.

Mon i øvrigt ikke der en dag ligger en Amerikansk Krikand i en af søerne?

Gråand

Forekomsten fremgår af *tabel 7*.

I det seneste par år har der været en ynglebestand på omkring 10 par. Der ses mange ungeførende hunner. At de ikke alle har succes med ynglen fremgår af, at der også ses mange sene kuld – omlæg.

I perioder med is kan det se ud som om alle svømmeænderne forsvinder fra området. Mange af dem flytter dog blot ned i Nørreåen, hvor de kan være endog meget vanskelige at opdage.

Spidsand

I alt 56 observationer af Spidsand, fordelingen fremgår af *tabel 8*.

Forekomsterne i foråret 2004 antyder et yngleforsøg.

Atlingand

2002: 13/5 2.

2004: 1/5-6/5 1, dog 3 set 4/5.

2005: 22 observationsdage 4/4-3/6 af op til 5 Atlingænder.

Der blev set 2 ventehanner i 2005, og ud fra Atlingændernes forekomstmønster dette forår, er det givet, at mindst 1 par forsøgte at yngle.

HJEJLEN

Tabel 7

Gråand, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004		39	122	106	80	125	100	225	40	175	215	120
2005	180	310	270	70	43	110	150	190	112	110	300	300

Tabel 8

Spidsand, Viskum 2003-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2003			5	2								
2004		1	1	2	1			12		11	4	1
2005	1	2	5	3						5	4	3

Tabel 9

Skeand, Viskum 2003-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2003				5	3	2						
2004			1	10	2		1			8	4	
2005			2	7	2	4			14	11		

Tabel 10

Troldand, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004			6	5	4	4	2			1	3	5
2005	6		12	21	6	2	4		1	3	2	

Tabel 11

Hvinand, Viskum 2004-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2004			3			7	2		1	8	4	2
2005	1	6	12	12	3		3				1	2

Tabel 12

Musvåge, Viskum 2003-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2003			10									10
2004		9	5	7	4	2	2	5	4	3	4	3
2005	3	4	5	4	3	2	6	8	3	4	8	6

Tabel 13

Blishøne, Viskum 1994-2005 (månedsmaksima)												
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1994												25
2002					36							
2003			10				66					
2004			36	30	32	30	7	70	18	60	45	18
2005	4		40	50	35	25	25	38	25	20		

Skeand

I alt 63 observationer siden 2002. Fordelingen på måneder fremgår af *tabel 9*.

Der blev set 2 ventehanner i foråret **2005**, og det er ikke helt usandsynligt, at 1-2 par har forsøgt at yngle dette år.

Taffeland

I alt 11 observationer, heraf 1 i **1994** og 1 i **1995**. De øvrige stammer fra **2004** og **2005**. De fleste drejer sig om små antal, største er 10 set den 30/10 2004.

Troldand

I alt 63 observationer, heraf 6 ex. den 27/2 **1994**. Resten er fra 2001 og frem. Ses året igennem, men kun i små tal. De største er 31/3 2005 12 ex., 10/4 2005 13 ex. samt 19/4 2005 21 ex. Se *tabel 10*.

Hvinand

I alt 49 rapporter. Set i små tal i stort set alle årets måneder – også ved midsommer. Største antal er 12 hhv. 19/3 og 4/4 **2005**.

Der er i øvrigt ingen tvivl om, at der rent faktisk er Hvinænder i Nørreåen ved Viskum hver dag vinteren igennem, men fuglene kan være svære at se. Se *tabel 11*.

Stor Skallesluger

Kun 3 rapporter af op til 3 ex. Der er dog ikke tvivl om, at der reelt ligger små selskaber af Stor Skallesluger i Nørreåen ved Viskum de fleste af vinterens dage.

Havørn

1 flot voksen Havørn trak over Viskum ved 17-tiden den 23/4 **2005**. Fuglen tog nogle imponerende runder lavt over vestsøen og kirken, inden den fortsatte

sin færd nord på.

Rørhøg

2002: 10/5 1 par.

2003: 24/8 1 juv.

2004: 17 observationsdage i perioden 6/4-28/8. med max. 3 fugle flere gange hen på sommeren (han + hun + juv.). Der er næppe tvivl om, at alle eller næsten alle observationer drejer sig om yngleparret fra rørskoven ved Vejrum. **2005**: 29 observationsdage i perioden 6/4-9/9. Max. var 6 ex. den 22/7 (1 par + 4 juv.). Udfløjne unger set fra 21/7. Heller ikke for **2005** kan der være tvivl om, at alle eller næsten alle observationer drejer sig om ynglefuglene fra rørskoven ved Vejrum.

Blå Kærhøg

I alt 16 observationsdage 2003-2005:

2003: 22/11 1.

2004: Første halvår: 24/1 1 hun/2k, 12/4 1 han. Andet halvår: 15/10 1 han, 26/11 1 hun/juv.

2005: Første halvår: 11/3 1 hun, 17/3 2 (han + hun/2k), 24/3 2. Andet halvår: 1/8 1 han V (tidligt efterårstræk!?), 3/11 1 han, 11/11 1 han, 18/11 1 hun/juv., 26/11 1 juv., 16/12 1 han + 1 hun/juv.

De relativt få observationer til trods er der næppe tvivl om, at den Blå Kærhøg gæster området omtrent hver dag i vinterperioden.

Duehøg

1 set 27/3 og 2/4 **2005**.

Spurvehøg

I alt 15 observationsdage siden 1994...

Der er dog næppe tvivl om, at der i virkeligheden er Spurvehøg i området hver eneste dag året rundt...

Musvåge

Kan ses i området hver eneste dag året rundt. Max.tal pr. måned fremgår af *tabel 12*.

Fjeldvåge

1993: 15/10 1.

2004: 19/11 og 26/11 1.

2005: 8 obs.dage af 1 ex. i perioden 19/3-8/4.

Fiskeørn

1 overflyvende ca. 25/7 2005.

Tårnfalk

Der er data fra 43 observationsdage siden 22/11 2003.

Bør dog kunne ses i området hver dag året rundt – der er i øvrigt et ynglepar ved hovedgården.

Dværgfalk

2004: 1 han N 7/5 om aftenen + 1 NNØ 11/5 kl. 20:15.

2005: 8/4 1 han rastende 22/4 i engene øst for søerne.

Lærkefalk

1 set ved 22-tiden den 22/7 2005.

Vandrefalk

3 observationer:

2002: 10/5 1 ad. rastede kortvarigt – jagede med Krikænderne i nogle minutter, rastede derefter i en birk, og trak så videre nordpå.

2005: 11/2 1 ung han rastende + 2/4 1, der jagtede Krikænder, hvorefter den forsvandt mod øst.

Fasan

Almindelig i området året rundt – dog kun 4 obs.dage! (så man kunne forledes til at tro, at den er betydeligt sjældnere end Sort Stork med 25 dataposter og Stylteløber med 29...)

Vandrikse

2002: 9/11 1 hørt.

2004: 2 syngende 20/6 og 3 syngende 21/6.

2005: 1 hørt 29/7, 1 hørt 9/10 og 1 hørt 12/10.

Det er få indrapporteringer – der er dog næppe tvivl om, at området huser flere ynglepar hvert år.

Plettet Rørvagtel

2003: 1 hørt fra engen mellem kirken og søen 3 nætter i perioden 8/7-13/7.

2004: 1-2 hørt i perioden 19/6-21/6.

2005: 1 hørt fra engen mellem kirken og søen 16/5.

Der findes flg. øvrige observationer af Plettet Rørvagtel fra Nørreådalen, nemlig:

2002: 14/7 5 hørt mellem Vejrum og Bruunshåb.

2004: 19/6-17/7 2 hørt adskillige gange mellem Thisted Sø og Vejrum.

Grønbenet Rørhøne

Der er set unger/ungfugle i 2004 og 2005. Bortset herfra er der ikke rapporteret Grønbenet Rørhøne i området – men mon ikke de alligevel er regelmæssige i området??

Blishøne

Max.tal for de enkelte måneder fremgår af *tabel 13*. Yngler almindeligt i området.

Trane

1 set 17/5 2005. Den ankom til området vestfra kl. 21:10 og gav sig i første omgang til at fouragere i engen øst for søerne. Lidt senere slog den sig ned ved østsøen, hvor den til sidst også så ud til at gå til overnatning.

Odder på is

Tjele Langsø, 17. marts 2006

Fotos: Thorkil Brandt

Solidt engagement

„fokus på skabelsen af
økonomisk råderum
og muligheder samt
solidt lokalt engagement“

www.vestjyskbank.dk

Med mere end 130 års
solide rødder i det jyske

I vestjyskBANK udvikler vi os med vores kunder. Vores mål er, at give vores kunder et bedre økonomisk råderum og flere muligheder i hverdagen. I vestjysk-BANK ønsker vi at gøre en positiv forskel i de lokalsamfund, vi er en del af, og at være kendt for et solidt lokalt engagement.

 vestjysk BANK
Solidt engagement

vestjyskBANK · St. Sct. Peder Stræde 4 · 8800 Viborg · Tlf 87 27 38 00

NÆRVÆR - KOMPETENCE - DYNAMIK

Sotheby's 12.21

En dansk kvinde klør sig på næsen og bliver ejer af en Stradivarius

Du kan bruge dit kort over 30 millioner steder.

www.nordea.dk

Nordea

Af Susanne Møller

Fokus på Vammen-området

Nu hvor jeg har været medlem af DOF-Viborg bestyrelsen i ca. 1 år, vil jeg gerne fortælle lidt om Vammen-området, hvor jeg bor. Vi har Tjele Langsø og Rødsø. Af skove har vi Sødal, Fastruplund, Bigum - og Lindum Skov.

I 2001 blev en række gamle kreatur- og landbrugsstier omkring Vammen ryddet og åbnet som kulturstier, og det har skabt et net af stier, hvor man kan nyde naturen omkring byen. Vandretursfolder kan afhentes hos købmanden i Vammen. Man kan også gå på www.miljo.viborgamt.dk og benytte links til højre på siden – først Naturoplevelser og derefter Naturstier.

I 2004 blev der lavet en arbejdsgruppe med hjælp fra DOF-Viborg, som fremstillede og opsatte 35 fuglekasser omkring stierne. Kasserne er lavet til fugle, som man normalt ikke opsætter kasser til, bl.a. Slør- & Kirkeugle, Broget og Grå Fluesnapper, Træløber, Rødstjert og Hvinand; hermed håber man at lokke disse arter tilbage til Vammen.

Kasserne er opsat:

Rekreativt område(Tjele Langsø):

- 2 Rødstjert   I løvtræsbæltet på venstre side halvvejs ned ad trappen.
                  I løvtræslunden på den modsatte skrænt set fra trappen.
- 2 Broget Fluesnapper
                  I løvtræsbæltet på den sydlige skrænt på venstre side halvvejs ned ad trappen.
- 2 Natugle   I løvtræslunden på den nordlige skrænt.
                  I nåletræerne på den sydlige skrænt til venstre for trappen længere oppe af slugten.
- 1 Tårnfalk   I det enlige egetræ på den sydlige skrænt ved scenen.
- 2 Træløber   I egetræerne i løvtræslunden til venstre v/søbredden – på den side, der vender væk fra søbredden og mod vejen fra søen op til campingpladsen.
- 3 Mejsjer   I træerne rundt om på søbredden.
- 2 do   Ved søen
- 1 Grå Fluesnapper

HJEJLEN

Rødsø, hvor vandrerute slutter:

- 2 Hvinand I nåletræslunden ovenfor skrænten.
- 2 Broget fluesnapper
- 1 Grå fluesnapper I træerne v. bredden t. højre for bådbroen.
- 1 Rødstjert
- 1 Tårnfalk Markvejen på ruten til Rødsø
- 2 Sortmejse I nåletræerne rundt omkring
- 1 Træløber
- 1 Slørgle Syd for markvejen på enden af åben lade.

Fastrup:

- 2 Træløber I træerne ved bredden
- 1 Mejse

Kirkelunden:

- 2 Broget Fluesnapper
- 1 Rødstjert Hænger rundt om i træerne.
- 1 Natugle
- 1 Træløber

Kirketårnet:

- 1 Kirkeugle

Lørdag den 12. juni 2004 var der efterfølgende arrangeret fugletur. Turledere var Stinne Aastrup og Tonny Ravn Kristiansen fra DOF-Viborg. Deltagerantallet var sikkert lille pga. det meget dårlige vejr – med ringe sigt. Turen gik først til Rødsø, hvor vi så Sorthalset Lappedykker og hørte Sortspætten. Kaffen og hjemmebagte boller blev nydt i den lille hytte, som blev lånt pga. det dårlige vejr. Derefter kørte vi til det rekreative område ved Tjele Langsø. Her så vi Træløber og en del mejser – Blåmejse, Musvit og Sumpmejse.

Forår 2005 begyndte jeg som ynglefugle-punkttæller på en udvalgt rute i Vammen. Nu har jeg også brugt ruten til vinterfugletælling. Et lille stykke arbejde – hvor man kommer ud og ser på fuglene – og så har det endda et godt formål, at man kan følge udviklingen i fremtiden.

Travetur til Rødsø d. 1/6 2006 kl. 18:45 fra Forsamlingshuset i Vammen. Medbring kaffe. Arrangør – VAK.

Gåtur på vandreruterne hver søndag kl. 13 fra springvand ved Andelskassen. Når vi får lyse aftener bliver det lavet om til cykeltur i området om aftenen. Man møder bare op, hvis man har lyst til at være med.

*-med fuglehilsen
Susanne Møller*

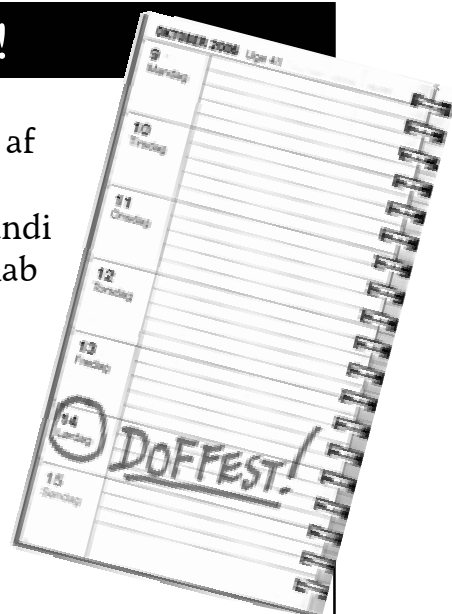
Invitation til DOFs store medlemsfest!

Den 14. oktober 2006 kulminerer festlighederne i anledning af DOFs 100 års jubilæum med **Store Medlemsfest**. Du kan se frem til en festlig aften med skøn mad, minikoncert med Randi Laubek, taler og underholdning samt rock og rul i godt selskab med andre DOF'ere fra hele landet.

Store Medlemsfest afholdes i **Store Vega** (tidl. Folkets Hus), Enghavevej 14, 1674 København V.

Prisen er kr. 375 pr. person. Medlemmer af DOF kan invitere ægtefælle/partner. Beløbet dækker indgang, velkomstdrink, underholdning, mad og kaffe; øvrige drikkevarer kan købes i baren.

Har du **praktiske spørgsmål** til arrangementet, så kontakt **Michael Fink** på mail michael.fink@dof.dk eller telefon 3328 3821.

Tilmelding

Send en mail til fest@dof.dk inden 1. juli og opgiv navn, adresse og evt. mailadresse. Eller ring til Michael Fink i Fuglenes Hus på telefon 3328 3821. Herefter modtager du en bekræftelse og betalingsoplysninger.
OBS: Begrænset deltagerantal.

Aftenens program

18:00 Ankomst. Drink i foyeren. Velkomsttale
18:45 Intim koncert med Randi Laubek
19:30 Festmiddag.
22:30-02:00 Dans til rockbandet MAX 60.
Hygge i baren.

Her ligger Store Vega - markeret med *

Store Vega er centralt placeret på Vesterbro i København, ikke langt fra Fuglenes Hus. Der er gode offentlige transportmuligheder med S-tog til Enghave Station og buslinie 10 fra Hovedbanegården og 3A kører lige til døren.

Der er parkeringsmulighed på parkeringspladsen i forlængelse af Rejsbygade, hvor hovedindgangen til Store Vega ligger. Rejsbygade er en sidegade til Enghavevej. I weekenden er der ingen parkeringsrestriktioner. Brugere med handicapskilt har fri parkering.

TURREFERATER

Hald Hovedgård, 18. december 2005

Det var smukt vejr, stille og solrigt. Rigtig mange, i alt 24 fugleinteresse-rede, var mødt op til den traditionsrige juletur ved Hald Sø. Vi gik gennem slotsparken ud til ruinen og derfra retur langs søen til Niels Bugges Hald og Troldeslugten. Såvel vintervejret som mængden af vintergæster nordfra betyder meget for hvad vi oplever på denne tur. I år var der meget få fugle i trækronerne. Fra borgtårnet kunne vi betragte en stor flok Fiskehejrer, nogle overflyvende Sangsvaner og – usædvanligt her – høre en skrigende Vandrikse. Vandstæren i Troldeslugten, som ellers plejer at være stabil, svigtede os helt i år. Trods de få fugle havde vi alligevel en hyggelig tur.

Ole Lilleør

Agger Tange, 8. januar 2006

Vi var godt 20 deltagere, der mødtes til årets første tur i DOF-Viborg regi til Agger Tange – måske fordi det ikke var så koldt, som det plejer at være på denne traditionelle januartur. På grund af en stort set isbelagt lagune m.m. var der dog desværre ikke så mange fugle, som deltagerne kunne have ønsket sig. Således så vi slet igen Knortegæs, og antallet af overvintrende vadefugle var også klart under gennemsnittet. Vi så faktisk kun Stor Regnspove. En gåtur ud på molen gav nogle få Skærpibere og Rødstrubet Lom, men ingen Sortgrå Ryler. Af småfugle sås Snespurv, Vindrossel, Kvækerfinke og – turens største overraskelse – en Munk inde ved

tangens nordligste del. Andefuglene var bl.a. repræsenteret af Pibe-, Grav- og Taffeland. Alt i alt sås og hørtes 39 arter.

Per W. Buchwald

Ørnearrangementerne i Nordvestjylland, 19. februar 2006:**Nors Sø**

Anført af Jan S. Kristensen, Hanstholm, mødtes 12 mand kl. 08:00 syd

for Nors Sø, hvor der skulle være chance for at se en Havørn. Vejret var ret stille, søen totalt isdækket, lydene vi hørte kunne stort set kun spores tilbage til Kragerne. Så de chancer, der måtte have været for en ørn, gav kun nittere. Ingen sure miner, for sådan er livet for den søgende fuglekigger. Kunne vi ikke nyde Havørne på brede vinger, kunne vi da i det mindste nyde vor medbragte morgenkaffe med bagerbrød fra Nors Bageri. Og så tog vi ellers på ørnetur til Vejlerne, hvor Carsten havde sat os stævne i AaVJ-skjulet ved Hovedvej 11. Og her var der trængsel. Læs nedenfor!

Eyvind Lyngsie Jakobsen

Vejlerne

Dagens jubilæums ørnetur i DOF regi bød på ca 60 deltagere i skjulet ved A11. Efter den første time forlod de fleste skjulet for at søge videre efter dagens ørn ved Kraptårnet og Lund Fjord. Der kom dog en ørnemelding fra Henrik, som havde set den nord for Krap, langt væk på isen. Bygholm gav dog modsat for 14 dage siden lidt

fugle, bl.a. var der 30 Snespurve, 15 Gravænder, 40 Hvinænder, 30 Stor Skallesluger og en Lille Skallesluger. Derudover var der to Blå Kærhøg.

På vejen op til Lund Fjord gik turen over Thorup Fjordholme, hvor der stod en masse gæs. Desværre var dagens deltagere spredt ud over området, og kontakten var i et stykke tid via mobilen. På Fjordholmene stod der ialt 1750 Kortnæbbede Gæs, 96 Bramgæs og 10 Blisgæs, og en syngende Sanglærke gav forhåbninger om forårets snarlige komme. I øvrigt vidner Grågæssenes fordeling i småflokke rundt omkring på markerne om samme melding, nemlig forår!

Ved Lund Fjord var der en del flere fugle, bl.a. 2 Blå Kærhøg, en Spurvehøg, 35 Sangsvaner og et par tusind Gråænder. Her var den tilbageværende flok af folk (ca. 20) som trodsede kulden i øvrigt heldige at se en Rørdrum i rørkanten. Jan Kristensen meldte pludselig om ørn i den modsatte retning af, hvor alle andre kiggede, og inden vi havde stillet kikkerten ind var den forsvundet i rørskoven – den var der altså, men var ikke specielt samarbejdsvillig. Vi var dog hurtigt i bilerne og forsøgte at finde ørnen ved Kogleaks. Dette lykkedes hurtigt for de fleste (kun de sultne så ikke ørnen i første omgang). Havørnen fløj lavt over rørskoven og satte sig i træerne i retning af Vust, hvor Eyvind (-som var den sultne!) selv fandt den, efter at vi andre havde mistet den.

Så lykkeligvis endte ørneturen med at blive en ørnetur. I øvrigt tror jeg det var den sædvanlige ørn for området, idet den var næsten udfarvet.

Carsten Krog Pedersen

Bruunshåb/Ødalen, 26. februar 2006

17-18 deltagere dukkede op på denne traditionelle tur inden generalforsamlingen, hvor man nok er mere forberedt på lidt hyggesnak end en virkelig artsrig fugletur. Vi havde vældige problemer med en "Sortmejs", som desværre viste sig og umiskendeligt lignede en Musvit. Turens højdepunkt var nok broen over åen i Bruunshåb, hvor vi havde Bjergvipstjert gående rundt i vandkanten, en Halemejs og en Træløber begge på meget tæt hold.

Ole Kristjansen

Hjarbæk Fjord, 12. marts 2006

Ni deltagere dukkede op på denne kolde vintermorgen med ned til -9 grader. Det var dog stille vejr, så det virkede ikke så koldt og Bogfinke og Gulspurv trodsede vintervejret og sang lystigt. Det stod klart, at fjordens isfrie areal var begrænset, men at vi til gengæld kunne opleve vandfuglene meget koncentreret i vågerne. Ved Strandet, hvor der var en lille våge ved udløbet af Jordbro Å, lå der 5 Pibesvaner temmelig pædagogisk sammen med Sangsvaner. Ved Virksund lå en halv snes meget fine Bjergænder, og flere tusinde Troldænder fløj rundt mellem fjorden og Lovns Bredning. Ved Lynderup var der en del gæs, men her var lysforholdene ringe, så det var næsten umuligt at se næbbene, men det var dog let at se den sorte marmorering på bugen af Blisgæssene, når de landede. Turen sluttede ved 11-tiden ved Kølsen, hvor Skals Å løber ud i fjorden.

Ole Kristjansen

KOMMENDE TURE

Agger Tange**søndag den 16. april 2006**

Mødested: P-pladsen v. kiosken kl. 8:00

Turleder: Jan Kristensen (9796 2456 / 2047 5521)

Vadefuglene er ankommet i større antal, og der er flere rovfugle at se, bl.a. Rørhøg, Blå Kærhøg og Fjeldvåge. Blandt falkene er der størst chance for Dværgefalk og Vandrefalk. Der er mulighed for flere gåsearter, Lysbugede Knortegæs m.fl. Forskellige ænder ses både i lagunerne, i Krik Vig og på havet. Af småfugle ses der ofte Bjerglærker og med lidt held Laplandsværting.

Geddal Enge**søndag den 23. april 2006**

Mødested: P-pladsen kl. 7:00

Turleder: Robin Milner (8667 5086)

Geddal i april byder på lidt af hvert. De allersidste vintergæster er på vej væk. De trækkende vadefugle og første sangfugle er begyndt at dukke op. Der er mulighed for forskellige rovfugle som høge og falke. Der bliver også mulighed for at kigge forbi Sønder Lem Vig og Venø Bugt. En god tur også til de mindre erfarne fuglekiggere da fuglene kan ses under overskuelige forhold.

Sødal Skov**lørdag den 29. april 2006**

Mødested: Vråvej (850 m nord for svinget ved Sødal gods) kl. 7:00

Turleder: Susanne Møller (8669 0042).

Vi går en tur og oplever foråret i denne spændende skov. Flere af forårets sangere er kommet. Mulighed for

at se Ravn og Sortspætte. Alle kan deltage. Medbring evt. kaffe/the og kikkert.

Agerø**søndag den 30. april 2006**

Mødested: P-pladsen ved Agerøvej 32 kl. 8:00

Turleder: Eyvind Lyngsie Jakobsen (8667 1646)

Først et besøg på Agerøs østlige strandenge, der ofte kan rumme noget godt. Derefter går vi til Fugleværnsfondens reservat på vestsiden. Der er intet til hinder for, at deltagere kan komme senere end kl. 8, men de skal da gå direkte til FVFs observations-skjul. Et par uger på begge sider af månedsskiftet er i almindelighed den periode, hvor der ses flest fugle. De Lysbugede Knortegæs og Hjejlerne kan være dominerende. Klyderne og andre vadefugle er i gang med at etablere sig. Havternen er kommet. Men også meget at andet vil vi kunne se. Ring til turlederen om evt. samkørsel fra Viborg/Skive.

Viskum Sø og enge**onsdag den 3. maj 2006**

Mødested: P-pladsen ved Viskum Kirke kl. 19:00

Turleder: Thorkil Brandt (8750 8040)

Nørreådalens ved Viskum med engene og de to søer er en god lokalitet for mange forskellige vandfugle. I perioder med lav vandstand i søerne er der vandfrie mudderflader med gode chancer for forskellige vadefugle. Turen er velegnet for alle, også begyndere.

Rødning Sø**lørdag den 6. maj 2006**Mødested: Rødning Kirke v/ hovedgaden
(nord for Viborg) kl. 19:00

Turleder: Ole Lilleør (8662 8032)

Rødning Sø blev genetableret i efteråret 2004. Nyetablerede søer tiltrækker ofte et spændende og varieret fugleliv. På dette tidspunkt vil søen sikkert rumme en del lappedykkere, andefugle og vadefugle. Vi tager et kig på søens fugleliv, går en lille tur - og nyder en kop kaffe.

Vejlerne**søndag den 11. juni 2006**Mødested: Kærup Holme-skjulet
(Kogleaks) kl. 5:00Turleder: Ole Kristjansen (8667 3181
/2124 4191)

Der er fuld gang i Vejlerne på dette tidspunkt med Sortterne, Skægmejser, Stor Kobbersnepe, sandsynlighed for hvide hejrer og garanti for, at der bliver set Rørdrum.

Fuglenes Dag søndag den 28. maj 2006

DOF-Viborg Amt arrangerer i år "Fuglenes dag" 4 steder i amtet. Tre morgenture med et par timers hyggelig gåtur med fuglesang i den dejlige natur, og en tur hvor vi ser på de forstenede forfædre og de levende fugle ude i naturen.

Turene er for alle – børn og voksne – nybegyndere og øvede fuglekikkere. Fuglesangen er på sit højeste netop nu, så der er gode muligheder for en stemningsfuld tur. Turlederne svarer gerne på spørgsmål og fortæller om fuglene og deres sang. Tag evt. kikkert, fuglebog og kaffe med!

Vejlerne

Mødested: P-pladsen ved naturcentret på Bygholm Vejle-dæmningen kl. 5:00

Turleder: Jan Durinck (9796 2696)

Eskjær Skov i Salling

Mødested: Gårdspladsen på Eskjær Gods kl. 5:00

Turledere: Flemming Damskov (9758 4202) & Jeppe Jepsen (9752 4605/9752 2000)

Hald Sø syd for Viborg

Mødested: P-pladsen ved laden, Hald Hovedgaard kl. 5:00

Turleder: Poul Blicher Andersen (8663 8818)

Nordmors (se fuglenes forstenede forfædre og de levende efterkommere)

Mødested: Moler Museet, Skarrehagevej 8, Hesselbjerg, Nykøbing Mors kl. 13:00.

Turledere: Jes W. Gravgaard & Henrik Madsen (9775 1716). Medarrangør:

Morslands Historiske Museum. Entre til museet: Voksne 50 kr., børn gratis

Vi starter med at se Stenfugle i en særudstilling, der beretter om unikke 55 millioner år gamle forfædre til nutidens fugle, som efter rundvisning på museet skal iagttages med kikkert fra fugleskjulet på naturstien.

Konservatoren i Aalestrup

- Trofæmontering
- Udstopning af fugle og pattedyr
- Restaurering af præparater
- Udlejning og salg
- Garvning af skind

JANE OG VAGN REITZ

- aut. zoologisk konservator fa.

Nørrehedevej 33 • 9620 Aalestrup • Telefon og fax 98 64 18 91

BYGHOLM CAMPING

Ved Fuglereservatet Vejlerne

Midt i naturen mellem hav og fjord
Veludstyrede hytter og værelser

Hestevognskørsel og Ridelejr

Swimmingpool • Restaurant

Festlokaler til 120 personer

ÅBEN HELE ÅRET

BYGHOLMVEJ 27, ØSLØS, 7742 VESLØS • TLF. 97993139

Email: bygholm@1031.inord.dk • FAX 97993802

Email-liste!

Nu har du muligheden for også at få informationer om ture og møder m.m. direkte i din mailbox. Det kræver blot, at du sender en blank mail til nedenstående adresse. Du kan til enhver tid afmelde servicen igen ved at returnere en mail med teksten "afmelding".

Email med info om ture og møder forsøges udsendt som en lille huskeseddel i ugen op til et arrangement.

Tilmelding: dof_viborg_amt@yahoo.dk

Denne mailadresse kan kun bruges til ovennævnte formål!

Ordningen vil blive kørt i en prøveperiode, og helt på privat og frivillig basis, men med tilladelse fra amtsbestyrelsen. Bliver ordningen en succes, vil den overgå i DOF-Viborg Amts regi!

Jan S. Kristensen

Flytninger/adresseændringer:

Det er vigtigt, at du meddeler HJEJLENS redaktion om ændringer i dine adresseforhold, hvis du flytter. Benyt postvæsenet portofrie flyttepostkort og skriv til:

HJEJLEN v/ELJ
Østervænget 27
8800 Viborg,

eller ring 8667 1646

eller send en e-mail: e.lyngsie.jakobsen@jydepost.dk

Stof til HJEJLEN:

- Tekster sendes til redaktøren eller layouteren (adresser i kolofonen på side 2).
- Tekster modtages helst i elektronisk format. Bemærk: tekstdokumenter bedes *ikke* formateret i tekstbehandlingsprogram (f.eks. Word), men sendes i ren tekstformat .txt.
- Illustrationer og billeder sendes til layouteren, og disse modtages i både analog (papir, negativer og positiver) samt elektronisk/digitalt format.

Deadline:

Bladet udsendes 3-4 gange om året. Deadline for næste nummer er **15. maj 2006**.

ISSN 0903-9694

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: Hjejlen v/ELJ

Østervænget 27

8800 Viborg

WWW.
NATURBUTIKKEN
- overskuddet går til fuglesagen .DK

Alt i fuglebøger, -cd'er og -videoer

Naturbutikken har Danmarks største udvalg af fuglebøger. Sortimentet indeholder alt fra monografier hen over de gængse felthåndbøger til lokalitetsguides fra hele verden. Skal du ud at rejse, kan Naturbutikken hjælpe med at finde den bedst egnede felthåndbog for området. Naturbutikkens bogsortiment strækker sig også over alle former for øvrige naturbøger, det være sig felthåndbøger indenfor insekter, blomster, hvaler samt øvrige pattedyr. Står du og mangler en fugle- eller naturbog, så kan Naturbutikken helt sikkert hjælpe dig.

Naturbutikken har desuden et stort udvalg af cd'er med fuglestemmer og lyd billeder, samt rejse- og feltbestemmelsesvideoer.

På gensyn i Naturbutikken!

NATURBUTIKKEN • VESTERBROGADE 138A • 1620 KØBENHAVN V • TLF: 33 31 85 63